

Said Nursi, İttihad ve Terakki Hükümetinin kendisinden Van'da bir üniversite kurmasını istediğini belirtmiştir. Yani, "Van'da bir üniversite kurma düşüncesi Said Nursi'ye değil, İttihat ve Terakki'ye aittir." şeklindeki iddiaya nasıl cevap verebilirsiniz?

İddia sahibinde biraz tarih bilgisi olsaydı, maruz kalacağı cehalet ittihamından endişe ederek, bu iddiada bulunamazdı. Zira bu iddia tarihçe müsellemler ve net bir bilgiyi inkara dönüktür.

Halbuki müddei az yukarıda Said Nursi'nin Şark ve Kürdistan gazetesinde yazı yazdığını belirtmiş ve bu yazıdan dolayı "Kürtçü" diye damgalamıştı. Ama belli ki, damgalarken yazının içeriğini merak edip okumamış. Okumuş olsa idi, bunun Şark'ta kurulması talep edilen üç üniversite için *Mabeyn'e verilen bir dilekçe* olduğunu görürdü.

2 Aralık 1908 tarihli Şark ve Kürdistan Gazetesinde Bediüzzaman'ın (yayımlandığı tarihten beş altı ay evvel) Padişah'a sunduğu dilekçenin aynısı makale hâlinde yayınlandı.

İddiaya medar olan ifadelerde ise; Üstad bu teklifin 31 Mart Olayından (13 Nisan 1909) sonra olduğunu belirtiyor. Yani Üstad'ın Şark Vilayetlerinde üniversite kurulmasını talep eden makalesinden en az 5 ay sonra olduğu ve düşüncenin Üstad'a ait olduğu anlaşılıyor.

Bundan başka; Hazreti Üstad 1951'de Demokratların Şark Üniversitesi'ni ele almaları üzerine, 19 Ağustos 1951'de kaleme alıp zamanın Milli Eğitim Bakanı Tefik İleri'ye ve Bakanlar Kurulu'na yazdığı tebrik mektubunda, hayatının bir gaye-i hayali olarak takib ettiği Medreset-üz Zehra Darülfünununun tarihçesini anlatmıştır.1

"... Ben hasta olmasaydım, ben de o mesele için Vilâyat-i Şarkîye'ye gidecektim. Ben bütün ruh u canımla Maarif Vekili'ni tebrik ediyorum. Hem elli beş seneden beri Medreset-üz Zehra namında Şark üniversitesi'nin te'sisine çalışmak ve o Üniversiteyi, biri Van'da, biri Diyarbakir'de, biri Bitlis'de olmak üzere üç tane, hiç olmazsa bir tane Van'da te'sis etmek için, Hürriyetten evvel İstanbul'a geldim. Hürriyet çıktı, o mes'ele geri kaldı."

"Sonra İttihadçılar zamanında Sultan Reşad'ın Rumeli'ye seyahati münasebetiyle Kosova'ya gittim. O vakit Kosova'da büyük bir İslamî Darülfünun'un te'sisine teşebbüs edilmişti. Ben orada hem

İttihatçılara hem Sultan Reşad'a dedim ki: 'Şark böyle bir Darülfünuna daha muhtaç ve Âlem-i İslâm'ın merkezi hükmündedir.' Bana va'dettiler..."

"Sonra Balkan Harbi çıktı, o medrese istila edildi. Ben de dedim ki, 'Öyle ise o yirmi bin altın lirayı Şark Darülfünununa veriniz!' kabul ettiler. Ben Van'a gittim. Ve bin lira (altın) ile Van gölü kenarında, Artemit'te temelini attıktan sonra, Harb-i Umumi çıktı, tekrar geri kaldı."2

Bu mektuptan çıkan sonuçlar:

1. Üstad bu üniversite için elli beş sene çalıştığını söylüyor. 1951'den elli beş sene geri gitsek, 1896 eder ki: Bitlis'te Vali Ömer Paşâ'nın evinde kalmakta iken Van Valisi Hasan Paşâ'nın daveti üzerine Van'a gideceği zamana ve gittiği günlerine ve bu tarihten sonra tasavvurunu yaptığı Medreset-üz Zehrâsının plânlarını zihnen çizmeye başladığı vakte bakmakta olup, İttihatçıların vaadinden tam on beş sene önceye tekabül etmektedir.³

2. Bu vaadin Sultan Reşad'ın Rumeli seyahati sırasında olduğunu ifade ediyor. Rumeli seyahati 6 Haziran 1911 de başlayıp⁴ 26 Haziran'da⁵ sona erdiğine ve Üstad'ın dilekçesi 2 Aralık 1908 olduğuna göre, İttihatçıların teklifinden tam iki buçuk sene önce Üstad bu mevzuyu zaten açmış bulunuyor.

3. Böyle bir teklifi kendisinin İttihatçılara yaptığını ifade ediyor. Dolayısıyla iddiaya medar ifadedeki teklif Bediüzzaman'ın İttihatçılara yaptığı müracaata verilen müsbet cevaptır.

Son olarak, zaten Bediüzzaman'ın 1907 tarihinde Van'dan İstanbul'a geliş sebebi de⁶, 1911 de Şam'dan İstanbul'a geliş sebebi de bu üniversitenin tesisine çalışmak içindir.⁷

Kaynaklar:

1. Badıllı, *Mufassal Tarihçe-i Hayat*, s.353.
2. Nursi, *Emirdağ Lahikası-II*, s.183.
3. Badıllı, *Mufassal Tarihçe-i Hayat*, s.352.
4. a.g.e., s.345.
5. Mutlu, *Sorularla Bediüzzaman Said Nursi*, II/160.
6. Nursi, *Tarihçe-i Hayat*, s.52, Nursi, *Emirdağ Lahikası-II*, s.183; Badıllı, *Mufassal Tarihçe-i Hayat*, s.167; Mutlu, *Sorularla Bediüzzaman Said Nursi*, I/199,206.
7. Nursi, *Mufassal Tarihçe-i Hayat*, s.101; Badıllı, *Mufassal Tarihçe-i Hayat*, s.342; Mutlu, *Sorularla Bediüzzaman Said Nursi*, II/144.